

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παγκόσμια ιστορία του ελληνικού κομμουνισμού

Όταν κατέρρευσε το «Σιδηρούν Παραπέτασμα», όπως με ψυχροπολεμικό τόνο είχε αποκαλέσει τον ευρωπαϊκό κομμουνιστικό κόσμο ο Βρετανός Ουίνστον Τσώρτσιλ, οι άνεμοι της αλλαγής σάρωσαν όχι μόνο τα πρώην κομμουνιστικά κράτη αλλά και το παγκόσμιο κομμουνιστικό κίνημα. Ιδιαίτερα στη Δυτική Ευρώπη, τα κομμουνιστικά κόμματα, μαστιζόμενα από μια παρακμή που είχε αρχίσει πολύ πριν από το 1989, εξαϋλώθηκαν. Πολλά, για να επιβιώσουν, εγκατέλειψαν τον μαρξισμό-λενινισμό και ασπάστηκαν είτε τη σοσιαλδημοκρατία είτε έναν νέο αριστερό ριζοσπαστισμό. Ωστόσο, ένα κόμμα ακολούθησε μια διαφορετική οδό. Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας (ΚΚΕ) δεν ήταν πρόθυμο να αποκηρύξει τους επί σειρά δεκαετιών ήρωές του. Τον Φεβρουάριο του 1991, μετά από φλογερές και τραυματικές αντιπαραθέσεις, η πλειοψηφία των μελών του ΚΚΕ αποφάσισε ότι οι παλιοί κομμουνιστές είχαν δίκιο και οι μεταρρυθμιστές είχαν άδικο. Το κόμμα αποκήρυξε την «αντισοσιαλιστική προδοσία» του πρώην Σοβιετικού ηγέτη Μιχαήλ Γκορμπατσόφ και αρνήθηκε να αποποιηθεί το κομμουνιστικό όνομα, τα σύμβολα και την ταυτότητά του. Αν και η Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών, άλλοτε πατρίδα του κομμουνισμού, έπνεε πλέον τα λοίσθια, το φάντασμά της εξακολούθησε να στοιχειώνει το ΚΚΕ. Τη στιγμή που οι λαοί της Ανατολικής Ευρώπης γκρέμιζαν τα αγάλματα του Λένιν και του Στάλιν, το ΚΚΕ αναβίωνε το σταλινικό παρελθόν του και ο τότε ηγέτης του Χαρίλαος Φλωράκης αναφερόταν στον μαρξισμό-λενινισμό ως εικόνισμα.¹

1. Κωνσταντίνος Ζαγάρας, «Η ελληνική κομμουνιστική Αριστερά με κρίσεις ταυτότητας και πολιτικής. Η κομβική στιγμή του 1991», διδακτορική διατριβή, ΕΚΠΑ, Αθήνα, 2018: 252.